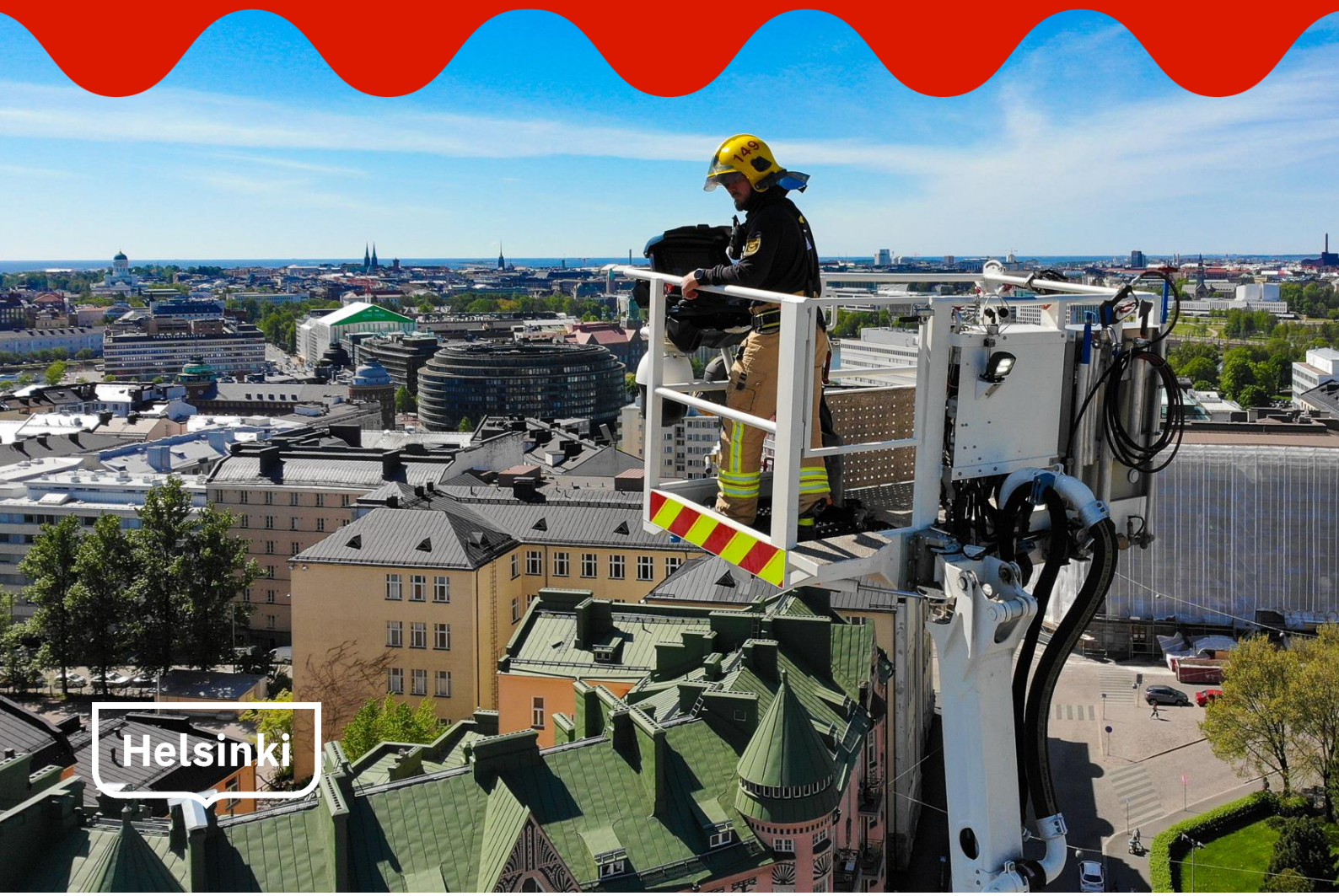

Helsingin kaupungin pelastuslaitoksen strategian toimintaympäristö- katsaus 2021

Helsinki

Sisällysluettelo

Johdanto.....	1
Väestön ikääntyminen ja monimuotoistuminen haastavat palvelutuotantoa	2
Sosiaalisen ja yhteiskunnallisen eriarvoisuuden kasvu lisää turvallisuusriskejä	3
Ilmastonmuutoksen hidastaminen ja siihen sopeutuminen vaativat toimia	4
Teknologian kehitys lisää turvallisuutta sekä aiheuttaa uudenlaisia riskejä	5
Julkisen talouden heikkeneminen huolestuttaa toimialaa	6
Toimialan muutokset ja kansalliset uudistukset luovat kehitystä mutta kuormittavat perustyötä.....	7

Johdanto

Toimintaympäristömme on jatkuvassa muutoksessa. Toimintakykyisenä pysyminen ja palvelutuotantomme turvaaminen vaativat meiltä mukautumista ja kehittymistä. Helsingin kaupungin pelastuslaitos valmisteli uuden strategian vuonna 2021. Strategian valmistelua varten laadittiin katsaus pelastuslaitoksen toimintaympäristöstä ja sen kehityssuunnista. Katsauksen tavoitteena oli tunnistaa toimintaympäristön muutostekijöitä ja arvioida niiden vaikutuksia Helsingin palvelutarpeeseen ja toimintaamme.

Toimintaympäristökatsausta varten kartoitettiin toimialaa ja Helsingin toimintaympäristöä koskevaa kirjallisuutta ja selvityksiä. Keskeisenä tietolähteenä käytettiin Pelastustoimen ja siviilivalmiuden toimintaympäristöanalyysiä vuodelta 2020. Lisäksi tarkasteltiin Uudenmaan toimintaympäristöä kuvaavia selvityksiä sekä Helsingin kaupunkistrategian toimintaympäristö-analyysiä. Toimintaympäristökatsauksessa huomioitiin myös Uudenmaan pelastuslaitosten riskianalyyssissä ja Helsingin pelastuslaitoksen tarkentavassa riskianalyyssissä vuodelta 2020 tunnistettuja toimintaympäristön erityispiirteitä ja kehityssuuntia.

Uudenmaan pelastuslaitokset ovat tehneet vuodesta 2018 asti yhteistyössä riskianalyyssiä ja toimintaympäristön arviointia. Syksyllä 2021 Uudenmaan pelastuslaitosten yhteinen toimintaympäristön muutosvoimia arvioiva työpaja toteutettiin kolmannen kerran. Työpajaa edelsi kaikkien Uudenmaan pelastuslaitosten koko henkilöstölle suunnattu kysely toimintaympäristön muutostekijöistä ja niiden vaikutuksista pelastuslaitosten toimintaan. Kysely perustui aikaisempaan Uudenmaan toimintaympäristön arviointiin sekä toimialaa ja Uudenmaan toimintaympäristöä koskevaan kirjallisuuteen ja selvityksiin. Kyselyyn vastasi 92 Helsingin pelastuslaitoksen henkilöstön edustajaa. Kyselyn tuloksia hyödynnettiin tämän toimintaympäristökatsauksen valmistelussa.

Helsingin pelastustoimen alueen toimintaympäristökatsauksen laatimista tukemaan järjestettiin strategiaseminaari. Seminaarissa tarkennettiin työpajatyöskentelynä kirjallisuuteen ja henkilöstökyselyn tuloksiin perustuvaa toimintaympäristön kuvausta siten, että se kuvaa erityisesti Helsingin toimintaympäristössä tunnistettuja erityispiirteitä. Halusimme tunnistaa Helsingin toimintaympäristön näkökulmasta keskeisimmät muutostekijät sekä arvioida niiden vaikutuksia asiakkaisimme, toimialaamme ja organisaatiomme toimintaedellytyksiin.

Edellä mainittujen tietolähteiden ja työskentelytapojen lisäksi syksyllä 2021 toteutettiin osana strategiavalmistelua kysely myös joukolle pelastuslaitoksen sidosryhmien edustajia. Sidoryhmiä olivat kaupunkiorganisaatio, sosiaali- ja terveystoimiala, muut pelastuslaitokset, toimialan järjestöt sekä muut turvallisuusviranomaiset ja huoltovarmuuskriittiset toimijat Helsingin alueella. Sidoryhmien edustajilta tiedusteltiin pelastuslaitoksen toimintaan keskeisesti tulevaisuudessa vaikuttavia megatrendejä. Vastausten painopisteet vastasivat henkilöstökyselyllä ja työpajatyöskentelyllä muodostettua toimintaympäristökuvausta.

Tämän toimintaympäristökatsauksen tavoitteena on ollut tunnistaa keskeisimmät toimintaympäristössä vaikuttavat muutostekijät ja niiden vaikutukset siten, että ne edustavat koko pelastuslaitoksen jaettua kokemusta ja näkemystä sekä heijastelevat organisaation yhteisiä tavoitteita.

Väestön ikääntyminen ja monimuotoistuminen haastavat palvelutuotantoa

Globaalisti on tunnistettu, että väestörakenne muuttuu ja erityisesti kehittyneissä maissa väestö ikääntyy ajaen yhteiskuntien huoltosuhteen kestävämpään tilaan. Koronasta huolimatta väestön liikkuminen maiden rajojen yli tulee jatkumaan ja tulevaisuudessa maiden rajoja ylitetään myös lisääntyvässä määrin niin sotaa kuin ilmastonmuutosta pakenevien pakolaisten muodossa¹.

Suomessa väestön ikääntyminen haastaa pelastustoimen palvelutuotantoa sekä pelastustoiminnassa, onnettomuuksien ehkäisyn palveluissa että pelastuslaitosten tuottamassa ensihoitopalvelussa. Lisääntyvällä maahanmuutolla tulee olemaan vaikutuksia sisäiseen turvallisuuteen. Maahanmuuttajien turvallisuuskulttuuri ja -käytännöt asettavat uudenlaisia vaatimuksia pelastustoimen palvelutuotannolle ja asiakasymmärrykselle².

Uudellamaalla väestö kasvaa ja maakunta saa erityisesti muuttovoittoa nuorista aikuisista, työllisistä ja korkeakoulutetuista. Tällä on positiivisia kerrannaisvaikutuksia Uudenmaan väestökehitykseen³. Väestön ikääntyminen on kuitenkin merkittävä muutostekijä maakunnassa ja erityisesti muuttotappiota kokevilla alueilla joudutaan haasteiden eteen riittävän palvelutason ylläpitämiseksi vähenevin resurssein. Vieraskielisten osuus väestöstä on Uudellamaalla korkeampi kuin Suomessa keskimäärin ja vieraskielisten määrä tulee huomioida palveluiden suunnittelussa ja pelastuslaitosten osaamisen kehittämisessä.

Erityisesti **Helsingin pelastustoimen alueella** väestön monimuotoistuminen on voimakasta. Vieraskielisten osuuden ennustetaan Helsingissä olevan vuonna 2035 jo 26 %⁴. Suuri vieraskielisen väestön määrä kaupungissa vaatii pelastuslaitoksen henkilöstöltä yhä parempaa asiakasymmärrystä, eri kulttuurien tuntemusta ja kielitaitoa. Vuonna 2018 toteutetun Helsingin turvallisuustutkimuksen mukaan Helsingissä asuvat vieraskieliset toivovat suomen- ja ruotsinkielisiä useammin lisää turvallisuuteen liittyvää tietoa, erityisesti riskien tunnistamiseen liittyen.

Väestö ikääntyy myös Helsingissä, vaikkakin muuta maakuntaa hitaammin. Väestön ikääntyminen tulee lisäämään hoitolaitosten kuormitusta ja kotona asuttaminen lisää ensihoitopalveluun ja kotihoitoon kohdistuvaa kuormitusta. Viranomaistyössä tullaan kohtaamaan lisää haasteita ja toimivan viranomaisyhteistyön merkitys korostuu. Hyvinvointialueuudistus ja pelastustoimen ja sosiaali- ja terveystoimialan palveluiden yhdistäminen tarjoavat mahdollisuuksia uudenlaisten kumppanuuksien luomiseksi.

¹ [Megatrendit \(2020\).](#)

² [Pelastustoimen ja siviilivalmiuden toimintaympäristöanalyysi \(2020\).](#)

³ [Uusimaa-kaavan 2050 väestöprojektion toteutumisen arviointi \(2019\).](#)

⁴ [Ulkomaalaistaustaiset Helsingissä \(2021\).](#)

Sosiaalisen ja yhteiskunnallisen eriarvoisuuden kasvu lisää turvallisuusriskejä

Globaalilla tasolla maailman talouden taantuman ennustetaan aiheuttavan ihmisten eriarvoistumisen lisääntymistä⁵. Jo nyt havaitaan voimakasta arvojen polarisaatiota, jolla on vaikutuksensa maiden yhteiskuntarauhaan ja sisäiseen turvallisuuteen.

Vaikka rikollisuus, väkivalta ja tapaturmatilastot ovat **kansallisesti** laskussa, pelastustoimialan toimintaympäristöanalyysissä ja tulevaisuuskenaarioissa on tunnistettu, että väestön eriarvoistuminen tulee lisäämään turvattomuuden polarisoitumista⁶. Vaikka osalla väestöstä koettu ja mitattu turvallisuus lisääntyy, voidaan tunnistaa, että sosiaaliset ja terveydelliset ongelmat kasautuvat tietyille väestöryhmille, mikä voi lisätä pelastustoiminnan ja ensihoidon tehtävämääriä.

Uudellamaalla kaupungistuminen on voimakasta ja asuinalueiden alueellista eriytymistä voidaan tunnistaa pääkaupunkiseudulla. Demokratian murros ja sosiaalisen median ”kuplat” leimaavat eriarvoistumista ja arvojen polarisaatiota maakunnassa⁷.

Helsingin kaupunkistrategian toimintaympäristöanalyysissä on havaittu, että asukkaiden osallistumismahdollisuudet eivät toteudu tasaisesti kaikille ja esimerkiksi lasten ja nuorten mielen hyvinvoinnissa on tunnistettu kasvavia haasteita⁸. Asuinalueiden eriarvoistuminen on kansainvälisesti vertailluna Helsingissä vähäistä⁹, mutta esimerkiksi kaupunkikoulujen oppimistuloksissa on havaittu merkittäviä eroja, jotka ovat olleet kasvussa¹⁰.

Helsingin turvallisuustutkimuksen mukaan koettu turvallisuus on kaupungin eri asuinalueilla parantunut, mutta turvattomuutta omalla asuinalueella ja erityisesti asemien seuduilla ja ostoskeskuksissa koetaan edelleen vaihtelevasti¹¹.

Pelastuslaitoksen palvelutuotannossa alueiden eriarvoistumisen sekä huono-osaisuuden ja syrjäytymisen lisääntymisen on havaittu näkyvän lisääntyvinä uhka- ja väkivaltatilanteina erityisesti ensihoitotehtävillä.

⁵ [Megatrendit \(2020\).](#)

⁶ [Pelastustoimen ja siviilivalmiuden toimintaympäristöanalyysi \(2020\).](#)

⁷ [Uusimaa-kaavan 2050 väestöprojektin toteutumisen arviointi \(2019\).](#)

⁸ [Helsingin toimintaympäristön muutokset \(2021\).](#)

⁹ [Sosiaalinen kestävyys: asuminen, segregaatio ja tuloerot kolmella kaupunkiseudulla \(2018\).](#)

¹⁰ [Eriytyvät kaupunkikoulut \(2013\).](#)

¹¹ [Turvallista ja rauhallista - Helsingin turvallisuustutkimus \(2018\).](#)

Ilmastonmuutoksen hidastaminen ja siihen sopeutuminen vaativat toimia

Ilmastonmuutos on **globaali** yhteinen haasteemme. Ilmastonmuutosta hidastavilla sekä siihen sopeutumista edistävillä toimilla ja päätöksillä on palava kiire. Ilmastonmuutoksen on globaalilla tasolla todettu lisäävän sään ääri-ilmiöitä, myrskyjä ja kuivuutta, sekä kuormittavan elinoloja monilla maailman alueilla. Resurssikilpailu sekä ympäristön tilan parantaminen kilpailevat paikastaan poliittisessa keskustelussa ja priorisoinnissa¹².

Ilmastonmuutos ja ympäristön monimuotoisuuden katoaminen ovat myös **Suomessa** kansallisesti merkittäviä muutostrendejä. Luonnonvarojen käytön kestävyys edistämiseksi tarvitaan nopeita päätöksiä. Pelastustoimessa ilmastonmuutoksen ja lisääntyvien sään ääri-ilmiöiden tunnistetaan aiheuttavan pelastustoimen työtehtävien määrän ja pitkäkestoisuuden lisääntymistä sekä aiheuttavan uudenlaisia suorituskykyvaatimuksia¹³.

Uudenmaan pelastuslaitokset ovat riskianalysissään arvioineet pelastustoiminnan suorituskyvyn maakunnan alueella osittain puutteelliseksi poikkeuksellisen suurilla määrillä resurssia vaativissa tilanteissa¹⁴. Riskianalyysin tulosten perusteella kehitetään Uudenmaan pelastuslaitosten yhteistä pelastustoiminnan johtamisjärjestelmää ja johtokeskusta.

Ilmastonmuutos vaikuttaa **Helsingissä** väestön hyvinvointiin ja turvallisuuteen. Helsingin kaupungin vuonna 2018 julkaisemassa raportissa ilmastonmuutoksen vaikutuksista arvioitiin tärkeimmiksi riskiä aiheuttaviksi ilmastollisesti vaaratekijöiksi Helsingissä tulvat sekä äärimmäiset talviolosuhteet. Talvien ilmasto tulee raportin mukaan muuttumaan eniten ja aiheuttamaan liikenneonnettomuusriskien sekä liukastumistapaturmariskin kasvua¹⁵.

Pelastustoimessa painopiste on ollut muutoksiin sopeutumisessa ja varautuminen poikkeuksellisiin tilanteisiin sekä asiantuntijuus sään ääri-ilmiöihin liittyen ovat Helsingin pelastuslaitoksessa hyvällä tasolla.

Pelastuslaitoksen on kuitenkin varauduttava myös päästövähennyspaineisiin sekä kannettava oma vastuunsa osana kaupunkiorganisaatiota ilmastonmuutoksen hidastamisesta sekä kaupunki-strategian kunnianhimoisista ilmasto-toimiin liittyvistä tavoitteista.

¹² [Megatrendit \(2020\).](#)

¹³ [Pelastustoimen ja siviilivalmiuden toimintaympäristöanalyysi \(2020\).](#)

¹⁴ [Uudenmaan pelastuslaitosten riskianalyysi \(2020\).](#)

¹⁵ [Sään ja ilmastonmuutoksen aiheuttamat riskit Helsingissä \(2018\).](#)

Teknologian kehitys lisää turvallisuutta sekä aiheuttaa uudenlaisia riskejä

Teknologian kehitys on yksi merkittävimmistä **globaaleista** megatrendeistä ja sen vaikutukset näkyvät kaikkialla maailmassa. Teknologian kehitys paitsi tehostaa toimintaa ja tekee ihmisten elämästä helpompaa, se aiheuttaa myös uudenlaisia turvallisuusuhkia. Teknologian kehitys on jo niin nopeaa, että siihen liittyviä tulevaisuuskuvia on lähes mahdotonta ennustaa¹⁶.

Myös **Suomessa** teknologian kiihtyvä murros on tunnistettu yhdeksi merkittävimmistä kansallisista muutosilmiöistä. Teknologian kehitys lisää yhteiskunnan häiriöalttiutta ja kyberrikollisuus huolestuttaa¹⁷.

Uudenmaan toimintaympäristöanalyseissä on tunnistettu, että teknologinen kehitys muovaa tapojamme kommunikoida, tehdä työtä, tuottaa ja käyttää resursseja kaikilla elämämme osa-alueilla¹⁸. Alueen pelastustoimessa teknologian kehitys käsitetään paitsi uudenlaisina riskeinä toimintaympäristössä, myös mahdollisuutena nykyaikaistaa palvelutuotantoa ja tehostaa pelastuslaitosten toimintaa. Teknologian kehitys tulee huomioida henkilöstön osaamisen kehittämisessä¹⁹.

Helsingin pelastustoimen alueelle rakentuu vaativan kaupunkirakentamisen kohteita, joissa yhdistyy laajaa maanalaista sekä korkeaa rakentamista. Kohteissa yhdistyy uudenlaisen ja riskeiltään vielä osin tuntemattoman teknologian käyttö. Pelastuslaitos huolehtii siitä, että pelastustoiminnan edellytyksistä ja paloturvallisuudesta huolehditaan kohteiden rakentamisessa ja käyttöönotossa.

Digitaalinen palvelumuotoilu tarjoaa pelastuslaitokselle keinoja palvelutarjonnan monipuolistamiseen ja nykyaikaistamiseen. Uusien toimintatapojen käyttöönotto vaatii toisaalta myös organisaation kyvykkyyden kasvattamista ja resursointia. Koronapandemian aikana monipaikkainen työ on lisännyt työskentelyn joustavuutta ja tehostanut ajankäyttöä. Uusien työtapojen myötä myös palvelutuotannon digitalisointi on ottanut suuria harppauksia eteenpäin. Pelastustoimen yhteiset tietojärjestelmähankkeet tarjoavat jalustan toimialan yhteiselle kehittämiselle, mutta toisaalta haastavat jonkin verran pelastuslaitosten omaehtoista palveluiden digitalisoinnista.

Helsingin pelastuslaitos tuottaa omat tekniset tukipalvelunsa, jotka toimivat saumattomassa yhteistyössä laitoksen palvelutuotannon kanssa. Näin varmistamme toiminnan jatkuvuuden ja huoltovarmuuden ja olemme vähemmän alttiita yhteiskunnan häiriötilanteille ja teknologian kehityksen aiheuttamille uhkille.

¹⁶ [Megatrendit \(2020\).](#)

¹⁷ [Pelastustoimen ja siviilivalmiuden toimintaympäristöanalyysi \(2020\).](#)

¹⁸ [Uusimaa 2050 - Kolme skenaariota tulevaisuuteen \(2021\).](#)

¹⁹ [Uudenmaan pelastuslaitosten riskianalyysi \(2020\).](#)

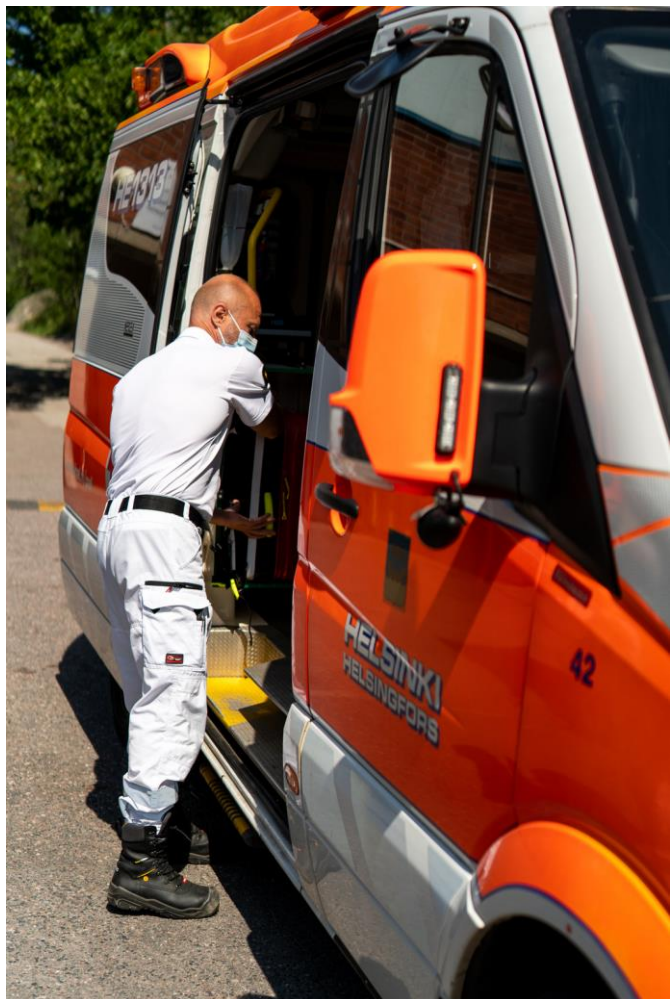
Julkisen talouden heikkeneminen huolestuttaa toimialaa

Globaalisti muuttuvan ja suuntaa hakevan talouden on tunnistettu näkyvän julkisen talouden tilassa myös Suomessa. **Kansallisessa** pelastustoimen ja siviilivalmiuden toimintaympäristöanalyysissä julkisen talouden hidaskasvu on tunnistettu uhaksi, joka asettaa paineita pelastustoimen palveluiden valtakunnalliselle ja alueelliselle rahoittamiselle²⁰. Hyvinvointialueuudistuksen käynnistyttyä toimialan huoleksi on myös noussut, että pelastustoimen kustannukset jäävät tulevassa rahoitusmallissa sosiaali- ja terveystoimen kustannusten jalkoihin.

Uudenmaan alueella sekä erityisesti pääkaupunkiseudulla on tunnistettu puutteita toimintaympäristön saavuttamisajoina hälytysajoina²¹. Uudenmaan väestö kasvaa ja pelastusasemien palveluverkkoon tulisi vastaavasti investoida jatkuvasti. Uudenmaan alueen pelastuslaitoksilla on käynnissä merkittäviä toimenpiteitä ja investointeja toimintavalmiusaikojen parantamiseksi ja näiden toimien vaatiman rahoituksen jatkuvuus voi hyvinvointialueuudistuksen ja julkisen talouden heikkenemisen myötä olla uhattuna.

Helsingin pelastuslaitoksen henkilöstöä huolestuttaa, että julkisen talouden heikkeneminen haastaa pelastustoimen palvelutason ylläpitämisen ja kehittämisen. On riskinä, että palvelutaso paitsi heikkenee, myös että tarjottavien palveluiden kirjo kapenee. Mikäli käytettävissä olevia resursseja ei voida kasvattaa palvelutarpeen mukaisesti, henkilöstön työkuorma voi kasvaa kohtuuttomaksi. Eduksi voidaan kuitenkin nähdä se, että Helsingin pelastustoimen palvelut tuotetaan tällä hetkellä kansallisesti vertailtuna kustannustehokkaasti, mikä vähentää mahdollisia tulevia säästöpaineita.

Helsingin pelastuskoulu on saanut toistaiseksi voimassa olevan toimiluvan 3.11.2021. Toimilupa tarjoaa turvaa työvoiman saatavuuteen tilanteessa, jossa koko toimiala tulee tulevina vuosina kamppailemaan palomiespulan kanssa. Pääkaupungin pelastuslaitoksen vetovoimaisuutta työnantajana tulee kuitenkin parantaa entisestään. Palomiesten palkkaus on Helsingissä jäljessä muiden Uudenmaan pelastuslaitosten palkkatasosta ja on riskinä, että talouden kiristyessä tähän vaadittuja elintärkeitä korjauksia on haastavaa saada toteutettua.

²⁰ [Pelastustoimen ja siviilivalmiuden toimintaympäristöanalyysi \(2020\).](#)

²¹ [Uudenmaan pelastuslaitosten riskianalyysi \(2020\).](#)

Toimialan muutokset ja kansalliset uudistukset luovat kehitystä mutta kuormittavat perustyötä

Globaali talustilanne on vaikuttanut julkisen talouden tilan heikentymiseen myös **Suomessa**. Julkisen talouden kustannusten kasvun hillitsemiseen on jo pitkään pyritty erityisesti sosiaali- ja terveydenhuollon rakenteiden uudistamisella, jonka historia yltää jopa 12 vuoden taa. Taustalla on ollut sosiaali- ja terveydenhuollon palvelu- ja rahoitustarpeen jatkuva kasvu.

Myös pelastustoimessa on ollut käynnissä kansallisesti monia uudistuksia ja toimiala tuntuu elävän jatkuvaa muutoksen aikaa. Vuonna 2019 päättyneet pelastustoimen uudistushanke käynnistyi aiemmin valmistellun maakuntauudistuksen imussa ja tällä hetkellä pelastustoimen uudistamista toteutetaan osana hyvinvointialueuudistusta. Pelastustoimialaan vaikuttavia lainsäädännöllisiä muutoksia ovat myös esimerkiksi pelastusalan koulutusuudistus, siviilikriisinhallintaan ja kansainväliseen pelastustoimeen liittyvät uudistukset ja työaikalainsäädännölliset uudistukset²².

Uudellamaalla toimii vahva HIKLU-pelastuslaitosten (Helsingin, Itä-Uudenmaan, Keski-Uudenmaan ja Länsi-Uudenmaan pelastuslaitosten) yhteistyö. Yhteistyötä ja toiminnan kehittämistä tehdään omaehtoisesti ja rutiininomaisesti. HIKLU-pelastuslaitoksilla on yhteisenä rintamana vahva edustus ja vaikutusmahdollisuudet myös kansallisissa uudistuksissa.

Helsingin pelastuslaitoksella on käyty vuoden 2021 aikana läpi myös oma organisaatiouudistus ja toteutetuilla muutoksilla toivotaan tavoitettavan palvelun laatua parantavia ja toimintaa tehostavia hyötyjä. Myös HIKLU-pelastuslaitosten yhteistyö ja toimialan kansalliset uudistushankkeet luovat edellytyksiä kehitykselle ja uusille paremmille toimintamalleille. Yhteinen kehittämistyö on myös kustannustehokasta. Jatkuvan muutostilan ja päällekkäisten uudistusten on pelastuslaitoksella kuitenkin todettu myös kuormittavan perustyötä ja kehittämistyön vaikutusten ja tuloksellisuuden arviointiin toivotaan uusia avauksia.

Valokuvat:

Kansi: Helsingin kaupungin pelastuslaitos, s. 3
Katja Tähjä, s. 4 Aamos Kantola, s.5 Seppo Laakso, s. 6, s. 7 ja s. 8 Helsingin kaupungin pelastuslaitos.

²² [Pelastustoimen ja siviilivalmiuden toimintaympäristöanalyysi \(2020\).](#)

Viittaukset

- Bernelius, Venla (2013). Eriytyvät kaupunkikoulut - Helsingin peruskoulujen oppilaspohjan erot, perheiden kouluvalinnat ja oppimistuloksiin liittyvät aluevaikutukset osana kaupungin eriytymiskehitystä. Helsingin kaupunki, tietokeskus: Tutkimuksia 2013.
<<https://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.992.8607&rep=rep1&type=pdf>>.
Viitattu: 7.11.2021. [10]
- Dufva, Mikko (2020). Megatrendit 2020. Sitran selvityksiä 162.
<<https://media.sitra.fi/2019/12/15143428/megatrendit-2020.pdf>>. Viitattu: 7.11.2021. [1] [5] [12] [16]
- Helsingin kaupunki (2021a). Helsingin toimintaympäristön muutokset – Väestö ja elinolot.
<<https://toimintaymparisto.hel.fi/fi/vaesto-ja-elinolot>>. Viitattu: 7.11.2021. [8]
- Helsingin kaupunki (2021b). Ulkomaalaistaustaiset Helsingissä. Helsingin kaupunki, kaupunginkanslia, kaupunkitieto. <<https://ulkomaalaistaustaisethelsingissa.fi/fi/vaestoennuste>>. Viitattu: 7.11.2021. [4]
- Keskinen, Vesa, Pyyhtiä, Eija ja Lehtelä, Petronella (2018). Turvallista ja rauhallista - Helsingin turvallisuustutkimus 2018. Tutkimuksia 2020:3.
<https://issuu.com/tietokeskus/docs/20_10_xx_tutkimuksia_3_keskinen_pyyhtia_lehtela_ah#:~:text=Vuoden%202018%20turvallisuuskyselyn%20otos%20oli,olivat%20muutkin%20kuin%20suomenja%20ruotsinkieliset.>. Viitattu: 7.11.2021. [11]
- Pilli-Sihvola, Karoliina, Haavito, Riina, Leijala, Ulpu ym. (2018). Sään ja ilmastonmuutoksen aiheuttamat riskit Helsingissä. Helsingin kaupunki ja Ilmatieteen laitos. Kaupunkiympäristön julkaisuja 2018:6.
<<https://www.hel.fi/static/liitteet/kaupunkiymparisto/julkaisut/julkaisut/julkaisu-06-18.pdf>>. Viitattu: 7.11.2021. [15]
- Saikkonen, P., Hannikainen, K., Kauppinen, T., Rasinkangas, J. ja Vaalavuo, M. (2018). Sosiaalinen kestävyys: asuminen, segregaatio ja tuloerot kolmella kaupunkiseudulla. Terveiden ja Hyvinvoinnin Laitos, Raportti 2/2018, 172 p.
<http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/136125/URN_ISBN_978-952-343-084-6.pdf?sequence=1&isAllowed=y>. Viitattu: 7.11.2021. [9]
- SM = Sisäministeriö (2020). Pelastustoimen ja siviilivalmiuden toimintaympäristöanalyysi. Sisäinen turvallisuus | Sisäministeriön julkaisuja 2020:18.
<<https://www.hel.fi/static/helsinki/kaupunkistrategia/kaupunkistrategia-2017-2021.pdf>>. Viitattu: 31.8.2020. [2] [6] [13] [17] [20] [22]
- Uudenmaan liitto (2019). Uusimaa-kaavan 2050 väestöprojektion toteutumisen arviointi. Uudenmaan liiton julkaisuja E 214 – 2019.
<https://www.uudenmaanliitto.fi/files/23298/Vaestoprojektion_toteutumisen_arviointi.pdf>. Viitattu: 7.11.2021. [3] [7]
- Uudenmaan liitto (2021). Uusimaa 2050 - Kolme skenaariota tulevaisuuteen. Uudenmaan liiton julkaisuja E 234 – 2021. <https://www.uudenmaanliitto.fi/files/25444/Uusimaa_2050_-_Kolme_skenaariota_tulevaisuuteen.pdf>. Viitattu: 7.11.2021. [18]
- Uudenmaan pelastuslaitokset (2020). Uudenmaan pelastuslaitosten riskianalyysi 2020.
<<https://pelastustoimi.fi/documents/25266713/61275718/Uudenmaan+pelastuslaitosten+riskianalyysi+2020.pdf/948f0b56-89de-63e1-b381-ae238eb71776/Uudenmaan+pelastuslaitosten+riskianalyysi+2020.pdf?t=1622015299172>>.
Viitattu: 7.11.2021. [14] [19] [21]

onnettomuuksien ehkäisy | pelastustoiminta | ensihoito | väestönsuojelu | varautuminen

PL1, 00099 HELSINGIN KAUPUNKI
PB 112, 00099 HELSINGFORS STAD

Helsinki City Rescue Department
+358 9 310 1651 Helsingfors stads räddningsverk